

"לְבִי לְחֻזְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בְּעַם בְּרַכּוֹ הִי" (ה' ט')

"יִשְׂקוּ הָעֲדָרִים"

דוגמא מתוך חוברת שופטים

חוברת עבודה להבנת פסוקי הנביא

כל הזכויות שמורות - "ישקו העדרים" © 054-2261101 // yashkuhaadarim@gmail.com

"בַּיָּמִים הָהֵם אִין מְלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה" (כ"א, כ"ה)

הקדמה

יחידה 1 - סקירה היסטורית וגיאוגרפית

1. סדרו במחברתכם את הארועים בציר הזמן שלפניכם על פי הסדר שבו התרחשו.

הארועים: מלחמת חמשת מלכי הדרום, יציאת מצרים, מות יהושע, הליכת ישראל במדבר ארבעים שנה, כניסת עם ישראל לארץ, מלחמת יריחו, מלחמת מלכי הצפון, חטא המרגלים, חלוקת הארץ לשבטים וההתנחלות בה, תקופת השופטים.

2. לפניכם מפת ארץ ישראל. כתבו במחברותיכם היכן ישבו בני ישראל והיכן ישבו הכנענים. העתיקו את המספרים המציינים אזור התיישבות כנעני ואת המספרים המציינים אזור התיישבות ישראל.

3. מהו הצבע במפה המאפיין את אזור התיישבות הישראלי?

מה הוא מבטא?

פרק א'

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				א-ב'
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ז-י"ח	י"ג-ט"ז	י"ב-י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	

יחידה 3 - יהודה ושמעון ממשיכים בכיבוש הארץ (א'-כ"א)

"עלה אתי בגרל" (פסוק ג') -
עלה ועזור לי להלחם על
הנחלה שנפלה בגורלי.
"מלקטים תחת שלחני"
(פסוק ז') - הם חיו בבית
חיי שביה וחרפה.
"ותסיתהו" (פסוק י"ד) -
דיברה על לבו.

1. איזה שבט נבחר להילחם בתחילה בכנעני?

2. איזה עוד שבט עלה להילחם?

מדוע הם נלחמו יחד?

3. הביטו במפה שלפניכם והעתיקו את שמות המקומות שכבשו בני יהודה ושמעון.

4. תארו את המלחמה בבזק.

5. מה יחסו של אדני-בזק לעונשו?

6. מהי קרבת המשפחה בין משה לבין הקיני?

מהיכן עלו בני קיני ולהיכן עברו, ומדוע?

"ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים"

באגרי
מלים

יחידה 6 - גלגל חוזר בספר שופטים (י"ב-כ"ג)

4. כתבו את ההבדל בין דורו של יהושע לעומת דור השופטים שבא אחריו.

5. העתיקו למחברתכם והשלימו:

פסוק י"א: "ויעשו בני ישראל את הרע
בעיני ה' ויעבדו את ה' "

"בעל ועשתרות" (פסוק
י"ג) - הבעל הוא אל הגשם,
והעשתרות היא אלילת
הפריזון והזימה.
"ביד שסים" (פסוק י"ד) -
אויבים לוחצים ובוזים.
"וימכרם" (פסוק י"ד) -
מסרם לצרה גדולה.

פסוק ט"ז: ויקם ה'

."

פסוק י"ד: "ויחר אף ה' בישראל

."

פסוק י"ח: "כי ינחם ה'

."

6. ה' הניח את הגויים לבלתי הורישם. כתבו את שתי הסיבות לכך.

(פסוק כ"ב):

(פרק ג' פסוק ב'):

"ויעבדו את ה' ויעבדו לבעל
ולעשתרות" - שרידי מקדש חרב
לעבודת הבעל מארם

יחידה 10 - המלחמה בקישון, סופו של סיסרא וסופו של יבין (י"א-כ"ד)

6. תארו במילים שלכם את המלחמה:

"ויהם" - בלב, החריד.
 "מקבת" - פטיש כבד
 (ליתדות).
 "בלאט" - בסתר, חרש.
 "הלא יצא ה' לפניך" (פסוק י"ד) - ה' יצא להוביל אותך
 לניצחון.
 "וינס" (פסוק ט"ז) - ויברח.

7. א. מי הן הדמויות המרכזיות במהלך הפרק? מה מאפיין כל אחת מהן? (כתבו לפחות תכונה אחת). העתיקו את הטבלה למחברתכם ותארו בה את הדמויות.

שם הדמות	תכונות הדמות
דבורה	צדיקה, מאמינה בה'

ב. הביאו דוגמה מן הפסוקים המראה את גבורתו של ברק בן אבינועם.

8. א. מדוע ברח סיסרא אל אהל חבר הקיני?

ב. מדוע השקתה יעל את סיסרא בחלב?

ג. כיצד התקיימו דברי דבורה שה' ימכור את סיסרא ביד אישה?

פרק ה'

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ז-י"ח	י"ג-ט"ז	י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	א'-ב'

יחידה 11 - שבח לה' ותיאור שעבודם של ישראל (א'-ח')

1. בתנ"ך שירה מופיעה או בצורה של אריח על גבי אריח

ולבנה על גבי לבנה:

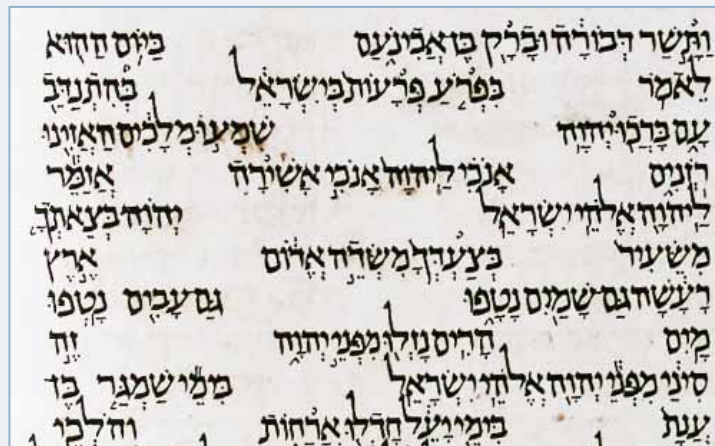
אריח	לבנה
אריח	לבנה
אריח	לבנה

או בצורה של אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח:

אריח	לבנה	אריח
לבנה	לבנה	
אריח	לבנה	אריח

לפניכם צילום של שירת דבורה. האם צורתה היא אריח על גבי

לבנה או לבנה על גבי לבנה?

"פרעות" (פסוק א') - הפרת הסדר התקין.
 "רזנים" (פסוק ג') - שרים.
 "אורחות עקלקלות" (פסוק ו') - דרכים מפותלות.
 "פרזון" (פסוק ז') - ערים שאינן מוקפות חומה.

2. מצאו בפסוקים א'-ח' מילה או מילים המבטאות אמירת תודה לה'.

(ו) בימי שמגר בן ענת בימי יעל חָדְלוּ אַרְחוֹת וְהִלְכִי נְתִיבוֹת יִלְכוּ אַרְחוֹת
עַקְלָלוֹת: (ז) חָדְלוּ פְרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוֹרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל:

שאלת העמקה: איזו מילה חוזרת על עצמה בפסוקים

שלפניכם יותר מפעמיים? מדוע היא חוזרת פעמים כה רבות?
מה לדעתכם היא באה לומר לנו?

3. כתבו במחברתכם בלשון השירה:

א. פסקו הולכי דרכים מאימת חילות הכנענים: " ...

ב. ישראל בחרו באלוהי נכר בקרבה לשערי ערים: " ...

דוגמא
לא להדפסה

יחידה 12 - תהילת ה' ותיאור ההכנות לקרב (ט'-ו"ח)

4. השלימו במחברתכם: רחשי הכבוד של דבורה

היו ל...

5. התאימו במחברתכם בין שם השבט ובין התיאור בפסוק

של אותו שבט:

● מְשֻׁכִּים בְּשֶׁבֶט סֹפֵר	● מנשה
● יִשְׁבֹּת בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים	● זבולון
● בְּעֵבֶר הִרְדּוּ שֶׁכֶן	● ראובן
● יְגוּר אֲנִיּוֹת	● גד
● יָשָׁב לְחוּף יַמִּים	● חצי מנשה
● עַם חָרָף נִפְשׁוּ לְמוֹת	● דן
● מִנֵּי מְכִיר יֶרְדּוּ מְחַקְקִים	● אשר

"חוקקי ישראל" - המחוקקים והשליטים של עם ישראל.
 "אתנות צחרות" (פסוק י') - חמורים ממין נקבה בצבע לבן, שעליהן רכבו השליטים.
 "ישבי על מדין" (פסוק י') - אנשים פשוטים הלוכדים בגדים רחבים, וכשמגיעים לאוהליהם הם פושטים את לבושיהם ויושבים עליהם.
 "צדקות" (פסוק י"א) - ישועה והצלה.
 "מחצצים" (פסוק י"א) - היורים בחצים.
 "משאבים" (פסוק י"א) - מעיינות ובארות.
 "שרשם" (פסוק י"ד) - המקום שממנו באו.
 "בעממין" (פסוק י"ד) - בצבאותיהם.
 "גדלים בחקקי לב" (פסוק ט"ז) - החליטו החלטות גדולות וחשובות.

אתון לבנה

"גת" - שקע בסלע לדרוך
(ענבים חזיתים).
"אלפי הדל" - משפחתי
הקטנה.
"ראש המעוז" -
ראש הסלע.
"להניס מפני מדיין" (פסוק
י"א) - להציל את החטים
מפני מדיין.
"ויפן" (פסוק י"ד) - פנה
אליו המלאך.
"אות" (פסוק י"ז) - סימן.

יחידה 16 - מלאך ה' מתגלה לגדעון ומוסר לו שליחות מה': להושיע את ישראל (י"א-כ"ד)

5. היכן התגלה מלאך ה' לגדעון?
6. מדוע חבט גדעון את החטים בגת?
7. כתבו במילים שלכם את טענת גדעון כלפי המלאך.
8. על פסוק י"ד כותב רש"י:

"בכחך זה - בכח הזכות הזה
שלמדת סניגוריא על בני".

- מה הכח המיוחד של גדעון בעזרתו ה' יסייע לגדעון להושיע את עם ישראל?
9. ספרו במילים שלכם את מעשה האות.

שאלת חשיבה: מה ניתן ללמוד מכך שגדעון מבקש מהמלאך

שייתן לו אות שדיבר עמו?

14. איך קרא יואש לבנו, ומדוע?

15. לפי הפסוקים ביחידה זו, מהי לדעתכם התכונה המאפיינת ביותר את גדעון?

16. כיצד התכונן גדעון לקרב?

17. מהו האות שביקש גדעון כדי לדעת כי ה' יושיע בידו את ישראל?

18. במה ניסה גדעון את ה' בשנית?

19. סדרו את התמונות לפי סדר המאורעות.

אמר ר' יהושע: מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו - אולי לא אמלט, דכתיב: "אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", כלומר לפי הדור. אמר ר' אליעזר: אפילו הכיר, היה צריך לבקש רחמים על העולם. כי רוצה הקב"ה במי שמדבר טוב על בניו. מנין לנו? מגדעון. שלא היה זכאי ולא בר-זכאי. ומני שלימד סנגוריה על ישראל, אמר לו הקב"ה: "לך בכוחך זה והושעת את ישראל מיד מדין".

(זוהר, נח)

פרק ז'

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ז-י"ח	י"ג-ט"ז	י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	א'-ב'

יחידה 18 - ההכנות למלחמה: בחירת הלוחמים וחלום המדיינים (א'-ו"ד)

"ויצפר" - בבוקר (בארמית צפרא).

"קצה החמושים" -

השומרים וכלי נשק בידם בקצה המחנה.

"נופלים בעמק" -

חונים בעמק.

"צליל לחם שערים" -

עוגת שמרים (צלוייה) שנאפתה על גבי גחלים.

"מתהפך" - מתהפך

ומתגלגל ובעת גלגולו

מתהפך מעבר לעבר.

1. "וישכם ירבעל הוא גדעון וכל העם אשר אתו".

א. היכן חנו גדעון והעם?

ב. היכן היה מחנה מדין?

2. ה' ציווה את גדעון לברר (לצרוף) את העם היוצא למלחמה.

מה הסיבה לכך?

3. א. מהו הבירור הראשון שנצטווה גדעון לעשות?

ב. כמה חזרו מן העם?

4. מהו הבירור השני שנצטווה בו גדעון?

5. א. איזו תכונה נדרשת מהלוחמים של גדעון?

ב. חשבו: מדוע דווקא המלקקים בידיים הם אלה שנבחרו לצאת לקרב?

זית

תאנה

גפן

אטד

4. א. מה הייתה תשובת הזית?

ב. מה הייתה תשובת התאנה?

ג. מה הייתה תשובת הגפן?

ד. ומה הייתה תשובת האטד?

מי במשל הם "ארזי הלבנון"?

5. סכמו את דברי התוכחה והמוסר של יותם.

6. התאימו במחברתכם בין כל שם למשפט המתאים לו:

● אטד	עליי גדלים הענבים
● יותם	אני גדל בלבנון
● בעלי שכם	הצלחתי להימלט
● ארז	ממש רציתי למלוך
● שכם	כרת ברית עם אבימלך
● גפן	אני עלול להצית שריפות
● אבימלך	העיר שבה מלך אבימלך

שאלת הפנמה: מדוע אנשים מסרבים לתפקידים גדולים

שמציעים להם? האם גם לכם קרה שסירבתם לתפקיד חשוב

שהציעו לכם? מדוע? אם היום היו מציעים לכם שוב תפקיד זה,

האם הייתם מקבלים אותו?

"ויגידו ליותם וילך ויעמוד בראש הר גרזים וישא קולו..."

"ויזרעה מלח" - פיזור מלח לקלקל השדות.
 "פלח רכב" - חלק של האבן העליונה על הרחיים.
 "קרדמות" (פסוק מ"ח) - כלי מלאכה שמצדו האחד הוא גרזן ומצדו השני הוא את חפירה.

יחידה 25 - החרבת שכם והריגת אבימלך (מ"ב-נ"ז)

11. הסבירו מדוע יצאו תושבי שכם אל שדותיהם יום אחרי המלחמה בגעל.
12. א. תארו את הקרב שבו העניש אבימלך את אנשי שכם.
 ב. כיצד הערים אבימלך במלחמה על אנשי שכם?
13. בעלי מגדל שכם לא היו בעיר שנלכדה. לאן הם התקבצו?
14. כיצד נלחם בהם אבימלך?

רחיים

15. "אחרי שאבימלך החריב את שכם, הלך לתבץ, שם גם מרדו בו. תארו בלשונכם במחברתכם מה התרחש שם.

16. מה המסר שאנו יכולים ללמוד מפסוקים נ"ו-נ"ז?

קרדום

פרק י"א

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				א-ב'
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ז-י"ח	י"ג-ט"ז	י'-י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	

בְּאוּרֵי
מַלְיִם

יחידה 27 - זקני גלעד ממנים את יפתח (א'-ו"א)

"ויתלקטו" (פסוק ג') -

נאספו.

"קצינ" (פסוק ו') - מפקד.

1. מי היה יפתח?

2. מדוע ברח יפתח מביתו וממשפחתו?

3. לאן ברח ומי התחבר אליו?

4. מה הקשר בין האיור למסופר בפרקנו?

5. מה ביקשו זקני גלעד מיפתח, ומדוע דווקא עכשיו?

שאלת הפנמה: שום חבר בכיתה לא רצה לשחק עם יוני. יום אחד הביא יוני כדור לכיתה,

והנה איזה פלא, פתאום כולם רצו לשחק עמו. מדוע עכשיו רצו לשחק עם יוני?

איזו תחושה חש יוני כעת, כשרוצים לשחק עמו? האם הוא עדיין מרגיש דחוי?

6. מה טען יפתח כנגדם?

7. מה הציעו הזקנים ליפתח בהתחלה? ומה הציעו לו לאחר טענתו?

לפי חז"ל
אבצן הוא בעז.

7. העתיקו טבלה זו למחברתכם והשלימו אותה:

שם השופט	שבטו	מספר השנים שבהן שפט את ישראל	היכן נקבר?	מה עוד מסופר עליו?
אבצן מבית לחם	יהודה			
אילון הזבולוני	זבולון			
עבדון בן הלל	אפרים			

8. התאימו בין שם השופט לבין האות במפה:

אילון

אבצן

עבדון

פרק י"ד

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ד-י"ח	י"ג-ט"ז	י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	א'-ב'

"קחו אותה לי לאשה"
 - שהיו הנשואין בדרך
 לקיחה - שקידושין תפסים
 בה. היינו שתתגייר.
ישרה - מלשון ישר וטוב.
"כי תואנה הוא מבקש" -
 עלילה להתגרות בהם.
"מפלת האריה" (פסוק ח') -
 נבלת האריה.

יחידה 32 - נישואי שמשון לפלשתית וכפיר האריות (א'-ט')

1. "וירד שמשון תמנתה". שאלו חז"ל: למה נאמר כאן לשון ירידה?
 א. כתבו במחברת את שנאמר על יהודה בבראשית ל"ח, י"ב-י"ג.
 ב. נסו לחשוב: מדוע אצלנו הלשון שונה?

2. מה ניתן ללמוד על שמשון שלא לקח אישה מתמנתה בטרם
 שאל את אביו ואת אמו?

3. א. מה הייתה תגובת שמשון להוריו?

ב. מה היתה הסיבה האמיתית, כפי שמגלה הכתוב?

4. מה מתברר על התקופה מפסוק ד'?

5. מצאו בכתוב שתי הוכחות לכך שהוריו של שמשון
 שירדו איתו לתמנה, לא ידעו ולא היו במפגש
 עם כפיר האריות:

6. מצאו וכתבו: באיזה כוח גָּבַר שמשון על האריה?

7. שמשון שב לקחת את האישה מתמנה.
 תארו מה קרה בדרך.

כפיר אריות שואג

עדת דבורים

כרם ענבים

פרק ט"ו

שני מעשים נוראים		מעשי השופטים						המשך הכיבוש
פילגש בגבעה	פסל מיכה	השופטים האחרונים		השופטים הראשונים				
		שמשון	יפתח	אבימלך	גדעון	דבורה		
י"ט-כ"א	י"ז-י"ח	י"ג-ט"ז	י"ב	ט'	ו'-ח'	ד'-ה'	ב'-ג'	א'-ב'

יחידה 34 - נקמת שמשון בפלשתים (א'-ח')

1. באיזו תקופה בשנה חזר שמשון אל פלשתים כדי לבקר את אשתו? מה הוא הביא בעבורה?

2. כיצד ניסה אביה לפייס את שמשון (לאחר שנתנה למרעו)?

שאלת השיבה: חשבו, מדוע נקם שמשון בכל הפלשתים על מעשה שעשה פלשתי אחד (אביה של אשתו)?

3. לפניכם תמונה של שועל. התוכלו לשער מדוע השתמש שמשון בנקמתו דווקא בשועלים?

4. "ויך אותם שוק על ירך מכה גדולה". הסבירו:

5. היכן התיישב שמשון כשחזר?

"ויפקד" - לשון זכירה והשגחה.

"גדיש" - התבואה שנקצרה.

"קמה" - התבואה הגדלה עוד בקרקע.

"שוק על ירך" (פסוק ח') - מכה רבה וקשה.

"סעיף" (פסוק ח') - שן סלע.

שועל

4. השלימו במחברתכם: האישה השלישית שלקח מפלשתים, שנאמר:

"ויאהב אשה ... ושמה ..."

5. מה ביקשו מדלילה סרני פלשתים (החשובים בהם)?

6. מה רצו הפלשתים להשיג בכך שהבטיחו לדלילה סכום רב של כסף?

7. ארבע פעמים ניסתה דלילה לגלות את סודו של שמשון -

במה כוחו גדול ובמה ייאסר?

בפעם הראשונה:

בפעם השנייה:

בפעם השלישית:

8. איך הבינה דלילה כי "הגיד לה את כל לבו"?

"רבי אומר: אלמלא נקרא שמה דלילה, הייתה ראויה שתיקרא דלילה. דילדלה את כוחו, דילדלה את לבו, דילדלה את מעשיו. עסר כוחו מעליו והגיד לה כל לבו ונסתלקה ממנו רוח הקודש".

3. איך קיבל אבי הפילגש את "איש לוי" (מצאו הוכחה בכתוב)?

4. ביום הרביעי השכימו ללכת, עד מתי התמהמהו?

ומה נגרם מההתמהמהות?

5. מדוע לא לנו בעיר היבוסי (היא ירושלים)?

6. לאן הגיעו כאשר שקעה השמש?

"אטר יד ימינו" (פסוק ט"ז) -
 משתמש ביד שמאל.
 "קולע באבן אל השערה לא
 יחטיא" (פסוק ט"ז) - מדייק
 בפגיעה במטרה.

יחידה 44 - ההכנות למלחמה ושתי המערכות הראשונות (י"ד-כ"ט)

7. כתבו במחברתכם נכון/לא נכון:
  - א. לשבט בנימין היו שלושים ושניים אלף חיילים.
  - ב. בשבט בנימין היו רק אנשים המשתמשים ביד ימין.
  - ג. כבר במערכה הראשונה ניצחו ישראל את בנימין.
  - ד. שבט אפרים היה השבט הראשון שעלה להילחם נגד בנימין.
  - ה. אחרי ההפסד הראשון עם ישראל בכה וצם, ואחרי ההפסד השני רק בכה.
  - ו. לקראת המערכה השלישית עם ישראל הקריב עולות וזבחים.
8. ציינו את המילים המלמדות אותנו את ההרגשה של עם ישראל בתום שתי המערכות.

